

Bijlage beoordelingskader: Bepaling soort TLV en SO-categorie

Inleiding

Bijgaand het beoordelingskader voor de bepaling van de soort TLV, SBO of SO. De categoriebepaling SO, is niet alleen gekoppeld aan de ernst van de leerlingproblematiek. Zoals in het beoordelingskader aangegeven, vindt de beoordeling van de TLV-aanvraag en daarmee ook de soort en categoriebepaling plaats in een samenhangende beoordeling van alle aspecten. Dat betekent, dat ook als niet aan alle voorwaarden leerlingkenmerken en ondersteuningsbehoeften zijn voldaan, andere aspecten de doorslag kunnen geven in de soort en categoriebepaling.

De onderstaande uitwerking refereert aan de genoemde beoordelingsaspecten op het niveau leerling, school en ouders.

Gezamenlijke uitgangspunten

- Elk kind heeft recht op onderwijs en/of ontwikkeling.
- Elke leerling zo snel mogelijk op de juiste plek.
- Voorkomen dat leerlingen thuis komen te zitten.
- Zo min mogelijk bureaucratie voor scholen en samenwerkingsverbanden.
- Het totaal aantal leerlingen genereert de benodigde bekostiging voor de gehele school. Hierbij zal de ene leerling meer ondersteuning nodig hebben dan de andere.
- De S(B)O-scholen monitoren in een cyclisch proces of een leerling - als de ontwikkellijn en ondersteuningsbehoeften dit toelaten - terug te leiden is naar het regulier onderwijs.

Bij een aanvraag TLV

- Het OPP en de ondersteuningsvraag van de leerling staat centraal.
- Er is sprake van een zorgvuldig verlopen voortraject waarin ouder(s)/verzorger(s), leerling en eventuele zorgpartners betrokken zijn.
- Er is goede documentatie aanwezig van het voortraject en de stappen die zijn ondernomen: wat heeft de leerling aan extra ondersteuning ontvangen en wat zijn de resultaten hiervan?
- Er bestaat een helder beeld van de bevorderende en belemmerende factoren behorende bij de leerling en de ondersteuningsbehoeften van de leerling en of deze de ondersteuning die de reguliere scholen kunnen bieden, overstijgt.
- Het verwachte uitstroomperspectief staat beschreven.

Toelaatbaarheidscriteria SBO

Het toekennen van een TLV SBO gebeurt op basis van de combinatie van vastgestelde kindkenmerken en de ondersteuningsbehoeften van de leerling. Een leerling is toelaatbaar tot het SBO als een basisschool niet kan voorzien in de genoemde ondersteuningsbehoeften. Minstens 2 aspecten moeten aan de orde zijn.

	Indicatoren voor SBO onderwijs	Benodigde onderzoeksgegevens
Kenmerken van de leerling	- De leerling heeft GEEN IQ lager dan 55. - De leerling heeft behoefte aan meer individuele aandacht dan in het regulier onderwijs mogelijk is.	- Geëvalueerd OPP, waarin de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften in relatie staan tot de geformuleerde doelen. - Aanvullende onderzoeksgegevens en/of rapportages
Ondersteuningsbehoeften van de leerling	- De leerling heeft een structurele behoefte aan aangepast lesmateriaal. De aanpassing daarvan vergt meer tijd van een groepsleerkracht dan in het regulier onderwijs mogelijk is;. - De leerling heeft meer dan incidenteel behoefte aan extra fysieke ruimte of extra onderwijstijd onder toezicht. - De onderwijsbehoefte van de leerling is structureel verweven met de behoefte aan jeugdhulp of gespecialiseerde zorg. - De leerling heeft ondersteuningsbehoeften die hem apart zetten van de groep en heeft daar last van. - De begeleiding van de leerling eist specialistische kennis van de groepsleerkracht/ het team om aan de 'specifieke' (de mogelijkheden van de basis- en extra ondersteuning overstijgende) ondersteuningsbehoefte van de leerling te voldoen. - Het is niet mogelijk de aan de ondersteuningsbehoefte van de leerling te voldoen zonder dat overige leerlingen daar nadeel van ondervinden.	
Ontoereikende ondersteuningsstructuur	Aantoonbaar ontbreken van passende ondersteuning in het regulier onderwijs vanuit de basisondersteuning en de extra ondersteuning aan de hand van geformuleerde onderwijs- en ondersteuningsbehoeften.	

Toelaatbaarheidscriteria SO zeer moeilijk lerend (ZML)

Het toekennen van een TLV SO ZML gebeurt op basis van de combinatie van vastgestelde kindkenmerken en de ondersteuningsbehoeften van de leerling. Deze leerling valt onder de bekostigingscategorie laag.

NB: Leerlingen met het Syndroom van Down komen niet per definitie in aanmerking voor een TLV-ZML. Ook bij deze leerlingen zal de TLV-commissie altijd het samenspel van factoren afwegen, die de integrale ondersteuningsbehoefte en mogelijkheden leerling, ouders en school bepalen.

	Indicatoren voor onderwijs aan zeer moeilijk lerende leerlingen	Benodigde onderzoeksgegevens
Kenmerken van de leerling	• Leerlingen met een IQ tussen 35 en 55. • Leerlingen met een IQ tussen 55-70 in combinatie met een stoornis die het leren en sociaal functioneren ernstig bemoeilijkt en een ondersteuningsbehoefte op tenminste één van onderstaand geformuleerde gebieden. • Leerlingen met een IQ tussen de 70 en 85 in combinatie met ernstige problematiek op sociale redzaamheid en/of sociaal emotionele ontwikkeling waaruit intensieve ondersteuning nodig blijkt. Het gedrag van de leerling is passend binnen de kaders van het ZML-onderwijs.	1. Intelligentieonderzoek voorzien van datum, naam, functie, handtekening onderzoeker en/of didactische rapportage (waaronder de laatst afgenomen genormeerde toetsen) waaruit blijkt dat de leerling functioneert op het niveau van ZML. 2. Geëvalueerd OPP, waarin de onderwijs- en ondersteuningsbehoefte in relatie staan tot de geformuleerde doelen. 3. Voor de leerlingen met IQ tussen de 70-85 is een rapportage sociale redzaamheid* en/of SEO-R en/of ESSEON nodig waaruit blijkt dat de leerling sociaal-emotioneel functioneert op een niveau passend bij de ZML ondersteuningsbehoefte.
Ondersteuningsbehoeften van de leerling	De leerling heeft een zeer sterke ondersteuningsbehoefte ten aanzien van; • zijn/haar sociale redzaamheid in relatie tot de kindkenmerken. • de algemene leervoorwaarden werkhouding, taakgerichtheid, aandacht en motivatie en kan alleen in een ZML-groep functioneren • het aanvankelijk lezen, rekenen en spellen en heeft een structurele behoefte aan aangepast lesmateriaal. • De leerling heeft nagenoeg de volledige onderwijstijd behoefte aan individuele aandacht, extra fysieke ruimte en/of extra onderwijstijd onder toezicht. • De leerling heeft behoefte aan een specifieke specialistische structuur die ernstige belemmeringen om aan het onderwijs deel te nemen, wegneemt. • De onderwijsbehoefte van de leerling is structureel verweven met de behoefte aan jeugdhulp of gespecialiseerde zorg.	
Ontoereikende ondersteuningsstructuur	Aantoonbaar ontbreken van passende ondersteuning in het regulier onderwijs vanuit de basisondersteuning en de extra ondersteuning aan de hand van geformuleerde onderwijs- en ondersteuningsbehoeften.	

* Zie bijlage 1: Rapportage Sociale Redzaamheid

Toelaatbaarheidscriteria SO ernstige gedrags- en/of psychiatrische problematiek

Het toekennen van een TLV SO cluster 4 gebeurt op basis van de combinatie van vastgestelde zeer ernstige kindkenmerken (IQ, ernstige gedrags- of kinderspsychiatrische problematiek in termen van DSM-V) en de ondersteuningsbehoeften van de leerling in samenhang met de ouder- en school beoordelingsaspecten.

De leerling heeft ondersteuningsbehoeften ten aanzien van A t/m E. Deze leerling valt onder bekostigingscategorie laag.

	Indicatoren voor onderwijs aan leerlingen met ernstige gedrags- of psychiatrische problematiek	Benodigde rapportage
Kenmerken van de leerling	Er is sprake van ernstige gedrags- en/of psychiatrische problematiek.	Recente onderzoeksgegevens die de kenmerken van de leerling onderbouwen, bijvoorbeeld een diagnostisch onderzoek, een behandelplan/-verslag of observatieverslag.
Extra onderwijs- en ondersteuningsbehoeften	A. Emoties en persoonskenmerken - De leerling vraagt om zeer veel ondersteuning op het gebied van (regulatie van) emoties en persoonskenmerken. - De leerling vraagt voortdurend individuele aandacht van de docent op het gebied van gedrag (bijvoorbeeld m.b.t. het opvolgen van instructies, het omgaan met autoriteit, onrust veroorzaken, op eigen gedrag reflecteren). - De begeleiding van de leerling vereist zeer specialistische kennis van de docent/het team m.b.t. gedragsproblematiek en/of gedragsstoornissen. B. Omgaan met anderen - De leerling vraagt om voortdurende ondersteuning in de omgang met anderen. C. Voorwaarden om te kunnen leren - De leerling heeft structureel de behoefte aan een prikkelarme omgeving, waarin veel (pedagogische) veiligheid, structuur en consequent handelen wordt geboden. - De leerling heeft structureel behoefte aan extra fysieke ruimte of extra onderwijstijd onder toezicht. - De leerling vraagt voortdurend individuele aandacht van de docent (bijvoorbeeld m.b.t. werkhouding, concentratie, taakgerichtheid, zelfcontrole, plannen, organiseren, motivatie). D. Didactische begeleiding - De leerling heeft structureel behoefte aan aangepast lesmateriaal/aangepaste lesstof. De aanpassing daarvan vergt aantoonbaar zeer veel tijd van de leerkrachten. E. Integrale onderwijs- en ondersteuningsbehoeften - De leerling heeft zowel in het onderwijs als in de thuissituatie/vrijtijdsbesteding een duidelijke ondersteuningsbehoefte ten aanzien van zijn/haar sociaal-emotionele ontwikkeling en/of gedrag. - Er is sprake (geweest) van bemoeienis vanuit de jeugdhulp en/of psychiatrie, tenzij ouders aantoonbaar weigerachtig zijn om hieraan mee te werken.	Geëvalueerd OPP, waarin de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften in relatie staan tot de geformuleerde doelen.
Ontoereikende ondersteuningsstructuur	Aantoonbaar ontbreken van passende ondersteuning in het regulier onderwijs vanuit de basisondersteuning en de extra ondersteuning aan de hand van geformuleerde onderwijs- en ondersteuningsbehoeften.	

Toelaatbaarheidscriteria SO langdurig (somatisch) ziek - LZ

Het toekennen van een TLV SO LZ gebeurt op basis van de combinatie van vastgestelde kind kenmerken en de ondersteuningsbehoeften van de leerling. De leerling heeft ondersteuningsbehoeften in de categorieën A t/m D. Deze leerling valt onder de bekostigingscategorie laag.

	Indicatoren voor onderwijs aan langdurig (somatisch) zieke leerlingen	Benodigde onderzoeksgegevens
Kenmerken van de leerling	• Leerling met een IQ hoger dan 70. • Een lichamelijke, neurologische of psychosomatische stoornis, die niet in hoofdzaak leidt tot motorische beperkingen, maar wel leidt tot een ernstige belemmering om aan het onderwijs deel te nemen.	1. Recente rapportagegegevens die de aanvraag onderbouwen, bijvoorbeeld behandelverslag van kinderarts, kinderneuroloog, revalidatieplanbespreking, behandelverslag fysiotherapeut, revalidatiearts, waarin een beschrijving staat van de lichamelijke aandoening en de beperkingen.
Ondersteuningsbehoeften van de leerling	A. Praktische zelfredzaamheid • De leerling heeft behoefte aan praktische ondersteuning van anderen bij algemene dagelijkse levensverrichtingen. • De leerling heeft behoefte aan (ver)zorg- en/of verpleeghandelingen. B. Fysieke eigenschappen en mobiliteit • De leerling is afhankelijk van (para)medische behandelingen en hulpmiddelen. • De leerling heeft extra onderwijs- en zorgbehoeften als het gaat om diens gezondheid en/of pijnbeleving. • De leerling heeft extra onderwijs- en zorgbehoeften als het gaat om diens energieniveau, slaapbehoeften en/of slaappatroon. • De leerling heeft behoefte aan een vermindering van leertijd en schoolwerk met minstens 25% door noodzakelijke zorg of aan de stoornis gerelateerd verzuim. C. Leeromgeving en leermiddelen • De leerling heeft behoefte aan het bieden van een balans tussen inspanning en ontspanning. • De leerling heeft behoefte aan een ruimte en/of aangepaste sanitaire voorzieningen. D. Didactische begeleiding: • De leerling heeft extra onderwijsbehoeften als het gaat om informatieverwerking, taakgerichtheid, concentratie en/of werktempo.	1. Geëvalueerd OPP waarin de relatie wordt beschreven tussen de lichamelijke, neurologische of psychosomatische stoornis en de onderwijsbehoeften. 2. Eventueel gegevens van zorg- of hulpverleningsinstanties, wanneer deze relevant zijn voor de aanvraag.
Ontoereikende ondersteuningsstructuur	Aantoonbaar ontbreken van passende ondersteuning in het regulier onderwijs vanuit de basisondersteuning en de extra ondersteuning aan de hand van de geformuleerde onderwijs- en ondersteuningsbehoeften.	

Toelaatbaarheidscriteria SO lichamelijk beperkt - LB

Het toekennen van een TLV SO LB gebeurt op basis van de combinatie van vastgestelde kindkenmerken en de ondersteuningsbehoeften van de leerling. De leerling heeft ondersteuningsbehoeften in de categorieën A t/m D. Deze leerling valt onder de bekostigingscategorie midden.

	Indicatoren voor onderwijs aan lichamelijk gehandicapte leerlingen	Benodigde onderzoeksgegevens
Kenmerken van de leerling	Een lichamelijke, neurologische of psychosomatische stoornis, die leidt tot motorische beperkingen en leidt tot een ernstige belemmering om aan het onderwijs deel te nemen.	Recente rapportagegegevens die de aanvraag onderbouwen. Bijvoorbeeld een behandelverslag van kinderarts, kinderneuroloog, revalidatieplanbespreking, behandelverslag fysiotherapeut, revalidatiearts, waarin een beschrijving staat van de lichamelijke aandoening en de beperkingen
Ondersteuningsbehoeften van de leerling	A. Praktische zelfredzaamheid - De leerling heeft behoefte aan praktische ondersteuning van anderen bij algemene dagelijkse levensverrichtingen en bij gebruik van technische hulpmiddelen. - De leerling heeft behoefte aan (ver)zorg- en/of verpleeghandelingen. B. Fysieke eigenschappen en mobiliteit - De leerling is afhankelijk van paramedische behandelingen en hulpmiddelen. - De leerling heeft behoefte aan een vermindering van leertijd met minstens 25% door noodzakelijke zorg of aan de aandoening gerelateerd verzuim. C. Leeromgeving en leermiddelen - De leerling heeft behoefte aan aangepaste sanitaire voorzieningen en volledig rolstoeltoegankelijk schoolgebouw. - De leerling heeft behoefte aan het inzetten van speciale (technische) hulpmiddelen en materialen. - De leerling heeft behoefte aan het bieden van een balans tussen inspanning en ontspanning. D. Didactische begeleiding: - De leerling heeft behoefte aan ondersteuning bij onderwijs voorwaardelijke (fijn)motorische activiteiten en handelingen. - De leerling heeft behoefte aan ondersteuningsvormen die zijn gericht op het (stimuleren van het) leerproces, zoals praktische begeleiding tijdens de les of speciale ondersteuning bij specifieke vakken.	- Geëvalueerd OPP waarin de relatie wordt beschreven tussen de motorische en lichamelijke beperkingen en de onderwijsbehoeften. - Eventueel gegevens van zorg- of hulpverleningsinstanties, wanneer deze relevant zijn voor de aanvraag.
Ontoereikende ondersteuningsstructuur	Aantoonbaar ontbreken van passende ondersteuning in het regulier onderwijs vanuit de basisondersteuning en de extra ondersteuning aan de hand van de geformuleerde onderwijs- en ondersteuningsbehoeften.	

Toelaatbaarheidscriteria SO Ernstig Meervoudig Beperkt - EMB

Het toekennen van een TLV SO EMB gebeurt op basis van de combinatie van vastgestelde kind kenmerken en de ondersteuningsbehoeften van de leerling. Deze leerling valt onder de bekostigingscategorie hoog.

	Indicatoren voor onderwijs aan meervoudig gehandicapte leerlingen	Benodigde onderzoeksgegevens
Kenmerken van de leerling	1. Een diepe stoornis in de intellectuele ontwikkeling (IQ <20). 2. Een ernstige stoornis in de intellectuele ontwikkeling (IQ 20-34) met bijbehorend zeer beperkt gedragsrepertoire en bijkomende medische-, of gedragsproblematiek. 3. Een matig tot licht verstandelijke beperking (IQ 35-69) in combinatie met een grote zorgvraag ten gevolge van ernstige en complexe lichamelijke beperkingen (zie criteria ZML/LB). 4. een matig tot licht verstandelijke beperking (IQ tussen 35 en 70) in combinatie met moeilijk te reguleren gedragsproblematiek als gevolg van zeer ernstige psychiatrische stoornissen.	1. Intelligentieonderzoek voorzien van datum, naam, handtekening en functie onderzoeker of een beschrijving van de intellectuele, motorische, communicatieve en sociaal-emotionele ontwikkeling, bijvoorbeeld volgens het LACCS-model, opgesteld door een psycholoog, orthopedagoog of een arts.
Te verwachten maximale ontwikkelingsniveau van de leerling aan het einde van de schoolloopbaan	De meeste intelligentietests zijn niet berekend op afname bij zeer zwak presterende leerlingen. Een IQ <55 is onvoldoende betrouwbaar vast te stellen. Daarom wordt naast een IQ-meting ook gekeken naar het ontwikkelingsniveau van de leerling. Onderstaande beschrijvingen zijn gebaseerd op Resing & Blok 2002. Ad 1: IQ <20, referentieleeftijd: 0-2 jaar <i>Te verwachten maximale ontwikkelingsniveau van de leerling aan het einde van de schoolloopbaan:</i> Kan soms lopen, zeer elementaire vorm van spreken mogelijk, heeft baat bij regelmatige lichamelijke activiteit, eenvoudige vormen van zelfredzaamheid (bijvoorbeeld lepel vasthouden, zelfstandig koekje eten) zijn mogelijk. Kan niet voor zichzelf zorgen; heeft bij bijna alle algemene dagelijkse levensverrichtingen hulp nodig. De leerling heeft onder schooltijd (diverse) paramedische therapieën en/of verpleegkundige zorg nodig. Ad 2: IQ 20-34, referentieleeftijd: 2-4 jaar. <i>Te verwachten maximale ontwikkelingsniveau van de leerling aan het einde van de schoolloopbaan:</i> Kan meestal leren lopen. Kan taal begrijpen en er op reageren. De spraakontwikkeling is beperkt. De leerling beschikt niet over de basisvoorwaarden om te leren lezen, schrijven en rekenen. De leerling kan getraind worden in elementaire verzorging en andere basisvaardigheden, bijvoorbeeld: aankleden, haren kammen, zelfstandig uit een beker drinken en een vorm van zindelijkheid aanleren is mogelijk. Heeft hulp nodig bij de meeste algemene dagelijkse levensverrichtingen. Heeft leiding nodig en intensieve, sturende begeleiding. De leerling heeft onder schooltijd (diverse) paramedische therapieën en/of verpleegkundige zorg nodig.	1. Geëvalueerd OPP waarin de ontwikkelingsdoelen waaraan gewerkt wordt beschreven zijn. 2. Recente rapportagegegevens die de aanvraag onderbouwen, bijvoorbeeld behandelverslag van kinderarts, kinderneuroloog, revalidatieplanbespreking, behandelverslag fysiotherapeut, revalidatiearts, waarin een beschrijving staat van de lichamelijke aandoening en de beperkingen.
Ontoereikende ondersteuningsstructuur	Hoeft niet te worden aangetoond.	

Bijlage 1: Rapportage Sociale Redzaamheid

Voor het in kaart brengen van de sociale redzaamheid wordt er door de professionals veelal gebruik gemaakt van een vragenlijst, denk aan SEO V, SRZ of ESSEON. Voor sommige (veelal jonge) kinderen is het echter niet altijd mogelijk om de sociale redzaamheid door middel van een vragenlijst in kaart te brengen.

Om de aanvraag van een toelaatbaarheidsverklaring toch te kunnen onderbouwen op het domein sociale redzaamheid kan volstaan worden met een ondertekende rapportage door een gedragswetenschapper, orthopedagoog of psycholoog.

In de rapportage dienen de volgende onderdelen beschreven te worden;

- **Zelfstandigheid** – denk aan eten, drinken, aankleden, zindelijkheid etc.
- **Emotieregulatie** – differentiatie van emoties, emotionele onafhankelijkheid, omgang met ‘emotioneel belangrijke anderen’ etc.
- **Impulscontrole** – het kunnen weerstaan of uitstellen van impulsen en opwellingen.
- **Communicatie** – denk aan het nazeggen van zinnen, praten in volledige zinnen, zich kunnen uitdrukken en verstaanbaar maken etc.
- **Taakgerichtheid** – aandacht bij een taak houden, het opvolgen van een taak bijv. een boodschap te halen, opruimen, taken afronden etc.
- **Sociale gerichtheid** – omgang met andere kinderen in een groep bijv. spullen delen, samen spelen en contact met volwassenen
- **Omgang met een veranderende omgeving** – permanentie van object, omgaan met veranderingen, behoefte aan het voorstructureren, voorspelbaarheid etc.
- **Omgang met materiaal** – materialen van school, eigen spullen en die van anderen.